

EZÀRÀ

Tuwihawete Xiru umuapyk kar uze'eg pape rehe

¹ Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u uzeapo ma'e ràm uze'eg imume'u har Zeremi her ma'e pe a'e. Xiru Pezi ywy rehe har wanuwihawete romo heko mehe pitài haw kwarahy mehe uzeapo a'e ma'e ize'eg awer rupi katete a'e kury. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uzapo kar ma'e Xiru pe. A'e rupi uze'eg wemiruze'eg wanupe kury. — Pemuapyk ko heze'eg pape rehe nehe. A'e re pemono kar 'aw pape teko heremiruze'eg nà'nàn pe wà nehe. Wexak kar putar a'e ze'eg teko wanupe wà nehe. Umugeta putar wanupe nehe no. Na'aw heze'eg wanupe imugeta pyràm xe kury. ² — Ihe Xiru Pezi ywy rehe har wanuwihawete ihe, amume'u ko ma'e ihe. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ywak rehe har hemuigo kar ywy nà'nànar wanuwihawete romo a'e. — Ezapo kar heràpuzuhu Zeruzarez tawhu pe har Zuta ywy rehe har ihewe nehe, i'i ihewe. ³ Aze peiko hemiruze'eg romo nehe, tuwe Tupàn wiko penehe we nehe. Peho Zeruzarez pe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar hàpuzuhu iapo wi pà. Teko Zeruzarez pe har umuwete katu a'e Tupàn a'e wà. ⁴ Aze peiko amo Izaew huwake har romo nehe, aze zawaiw katu uuiwy rehe izewyr àwàm izupe nehe, epytywà nehe. Emono ma'e izupe ipytywà pà nehe: parat, or, hemi'u ràm pe rupi i'u pyràm, tapi'ak. Emono amo ma'e izupe nehe no. Zeruzarez pe uhem mehe omono putar a'e ma'e Tupàn pe hàpuzuhu Zeruzarez pe har pe penekuzar romo a'e nehe, i'i tuwihawete Xiru wemiruze'eg nà'nàn.

Izaew izuapyapyr uzewyr Zeruzarez pe wà

⁵ Na'e Zuta izuapyapyr a'e wà, Mezàmi izuapyapyr a'e wà no, xaxeto a'e wà no, Erewi izuapyapyr a'e wà no, amo teko Tupàn hemimurywete karer a'e wà no, uzemuàgà'ym Zeruzarez pe oho àwàm rehe a'e wà kury, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu iapo wi àwàm rehe a'e wà kury. ⁶ Wanuwake har paw upytywà wà. Omono ma'e wanupe wà: kawaw parat iapo pyrer, kawaw or iapo pyrer, wanemi'u rà, tapi'ak, ma'e hekuzar katu ma'e, ma'e tàpuzuhu pupe Tupàn pe imono pyràm.

⁷ Kwehe mehe tuwihawete Namukonozor upyro kawaw hekuzar katu ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu Zeruzarez pe har wi a'e, tawhu ipyro mehe a'e. Tuwihawete Xiru omono a'e kawaw Zutew wanupe a'e kury. ⁸ Umuzewyr kar a'e ma'e Mixerenat temetarer rehe uzekaiw ma'e pe. Mixerenat umuapyk a'e ma'e her paw rupi pape rehe. Na'e omono a'e pape Xezemazar Zuta ywy rehe har wanuwihaw pe kury. ⁹⁻¹⁰ Na'aw a'e ma'e her pape rehe imuapyk pyrer xe kury: 30 kawaw or iapo pyrer, 1.000 kawaw parat iapo pyrer, amo 29 kawaw, 30 kanekpuku or iapo pyrer, amo 410 kanekpuku hekuzar wewer ma'e, amo 1.000 ma'e. ¹¹ Heta 5.400 ma'e or iapo pyrer parat iapo pyrer inuromo. Xezemazar weruzewyr a'e ma'e paw Zeruzarez pe Mawiron wi Izaew wanupi oho pà. Mawiron ywy wi uzewyr mehe werur Izaew ywy rehe har wemipyhyk kwer wà no.

2

Mawiron wi uzewyr ma'e kwer wà

¹ Kwehe mehe tuwihawete Namukonozor Mawiron ywy rehe har weraha teko tetea'u weko haw pe wemipyhyk kwer romo a'e wà. Zuta ywy rehe har tetea'u wiko a'e teko wainuinuromo wà. Amo 'ar mehe, a'e teko uzewyr Zeruzarez pe wà, Zuta ywy rehe wà kury. Oho

tawhu weko awer pe pitàitàigatu wà. ² Na'aw wanuwihaw waner xe wà kury: Zurupapew, Zuzue, Neemi, Xerai, Heerai, Monekaz, Miwizà, Mizipar, Migiwaz, Heu, Màànà. Na'aw teko uzeànàànàm ma'e Izaew izuapyapyr Mawiron wi uzewyr ma'e kwer waner xe wà. Amuapyk putar wanuwihaw waner pitàitàigatu. Amuapyk putar waneta haw no:

³⁻²⁰ Paroz 2.172, Xepaxi 372, Ara 775, Paat-Moaw Zezuwa izuapyapyr Moaw izuapyapyr wainuinuromo har 2.812, Eràw 1.254, Zatu 945, Zakaz 760, Mani 642, Memaz 623, Azigaz 1.222, Anonikà 666, Migiwaz 2.056, Anim 454, Ater Ezeki her inugwer ma'e 98, Mezaz 323, Zora 112, Azu 223, Zimar 95

²¹⁻³⁵ Amo tawhu pe har wazuapyapyr uzewyr wà no. Na'aw a'e tawhu waner xe wà. Amume'u putar teko waneta haw ihe wà nehe no. Merez 123, Neto 56, Anatot 128, Azamawet 42, Kiriati-Ari, Xepir rehe we, Meerot rehe we 743, Hama, Zema 621, Mikimaz 122, Metew, Ai rehe we 223, Nemo 52, Mazimi 156, Eràw inugwer 1254, Ari 320, Iroz, Ani rehe we, Ono rehe we 725, Zeriko 345, Xenaa 3.630,

³⁶⁻³⁹ Na'aw xaxeto waànàm uzepyhyk awer wi uzewyr ma'e kwer waner xe wà. Amuapyk wanuwihaw waner pitàitàigatu wà no. Amuapyk waneta haw no: Zenai Zezua izuapyr 973, Imer 1.052, Pazur 1.247, Ari 1.017.

⁴⁰⁻⁴² Na'aw Erewi izuapyapyr waànàm upyhyk awer wi uzewyr ma'e kwer waner xe wà: Amo Erewi izuapyapyr wiko Onawià izuapyapyr romo wà. Zezua wiko Onawià izuapyr romo. Kazimiew wiko Onawià izuapyr romo no. Wazuapyapyr màràràna'i uzewyr Zeruzarez pe wà. Heta 74 wà. Zegar haw iapo har Azap izuapyapyr wà: heta 128 wà. Amo tàpuzuhu hukenawhu rehe uzekaiw ma'e uzewyr wà no. Na'aw waipy waner xe wà: Xaru, Ater, Tawmon, Aku, Axita, Xomaz. Heta 139 wà.

⁴³⁻⁵⁴ Amo tàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e waànàm uzewyr wà. Amuapyk wanuwihaw waner pitàitàigatu wà. Zia, Azupa, Tamaot, Keroz, Xia, Panom, Eremana, Agama, Aku, Agame, Xawmaz, Ànà, Zinew, Kar, Heai, Hezi, Nekona, Kàzà, Uza, Pazez, Mezaz, Azinat, Meuni, Nepizi, Makemuk, Akupa, Arur, Mazirut, Mei, Ariza, Maraku, Xi, Tema, Nezi, Axipa.

⁵⁵⁻⁵⁷ Amo teko wiko Xàrumàw pe uma'ereko ma'e romo wà. Amo waànàm uzewyr upyhyk awer wi wà. Amuapyk wanuwihaw pitàitàigatu wà: Xotaz, Xoperet, Peruna, Zara, Narikom, Zinew, Xepaxi, Axiw, Pokeret-Azemai, Ami.

⁵⁸ Heta tetea'u tàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e Xàrumàw pe uma'ereko ma'e wainuinuromo wà. Heta 392 wà.

⁵⁹⁻⁶⁰ Heta na'iruz awa wà: Nerai, Tomi, Nekot Wazuapyapyr uzewyr 5 tawhu wanuwì wà: Tew-Mera, Tew-Aruza, Keru, Ànà, Imer. — Uruiko Izaew romo ure, nupuner kwaw u'e haw rehe wà. Ta'e nupuner kwaw Izaew romo uzexak kar awer hexak kar haw rehe wà xe. Waànàm nuiko kwaw Izaew romo wà no.

⁶¹ Na'iruz xaxeto wazuapyapyr nuexak kwaw pape Izaew romo weko haw hexak kar haw wà. Na'aw waner xe wà: Amai, Koz, Maraziraz. (Kwehe mehe Maraziraz waipy wereko Maraziraz Zireaz pe har tazyr wemireko romo. Upyhyk watyw Er uwer romo.) ⁶² Nupuner kwaw xaxeto romo weko haw rehe wà, ta'e nupuner kwaw xaxeto izuapyapyr romo weko haw hexak kar haw rehe wà. Nukwaw kwaw uwipy waner wà. ⁶³ Tuwihaw uze'eg nezewe wanupe. — Pe'u zo temi'u Tupàn pe imono pyrer nehe. Aze amo xaxeto upuner peneko haw ikwaw kar haw rehe Uri Tumi imomor pà nehe, aze xaxeto romo peneko haw umume'u nehe, xo a'e mehe zo pepuner i'u haw rehe nehe, i'i wanupe.

⁶⁴⁻⁶⁷ Izaew tetea'u uzewyr uiwy rehe. Heta 42.360 uzewyr ma'e kwer wà. Werur uma'ereko e ma'e awa uzeupi wà. Werur uma'ereko e ma'e kuzà uzeupi wà no. Heta 7.337 wà. Heta 200 uzegar ma'e wà, awa wà, kuzà wà no. Heta tetea'u waneimaw wà: 736 kawaru wà, 245 kawaràn, 435 kawaru kupewa'a wà, 6.720 zumen wà.

⁶⁸ Uhem Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu pe Zeruzarez pe har pe wà kury. Uhem mehe amo uzeànànàm ma'e wanuwihaw omono wemetarer ikurer Tupàn Hàpuzuhu iapo katu àwàm imekuzar pà wà. — Xiapo katu tàpuzuhu nehe, i'i uzeupeupe wà kury. ⁶⁹ Aze upuner imono haw rehe wà, omono iapo katu àwàm hekuzar wà. Na'aw temetarer imono'og pyrer heta haw xe: or 514 kir, parat 2.800 kir, 100 xaxeto iaxi'i ipykaw no.

⁷⁰ Xaxeto wà, Erewi izuapyapyr wà no, amo teko wà no, uzapo weko haw Zeruzarez pe wà. Amo uzapo weko haw Zeruzarez huwake wà. Uzegar ma'e wà, tàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e wà no, tàpuzuhu ukenawhu rehe uzekaiw ma'e wà no, amogwer Izaew wà no, wiko tawhu pupe uwipy waneko awer pupe wà.

3

Ma'ea'yr hany haw

¹ Umumaw 7 zahy nezewe wà. Izaew izuapyapyr wiko tawhu pe, weko haw pe wà. Na'e teko paw uzemono'og Zeruzarez pe wà. ² Na'e xaxeto Zuzue Zozanak ta'yr a'e, hehe we har xaxeto wà no, Zurupapew Xaraxiew ta'yr a'e no, iànàm wà no, uzapokatu ma'ea'yr hany haw Tupàn Izaew wazar henataromo har wà kury. Ipuruzuka wer ma'ea'yr rehe Tupàn henataromo awa Moizez Tupàn hemiruze'eg ize'eg awer rupi katete wà. ³ Ukyze teko a'e ywy rehe har wanuwi wà. Nezewe rehe we uzapokatu wi ma'ea'yr hany haw hen awer rehe wà. Na'e uzyppyrog

ma'ea'yr wazuka pà hehe wà, ku'em nànnàn wà, karuk nànnàn wà no. ⁴ Uzapo uzegar hawhu tàpuzràn her ma'e Moizez ze'eg awer rupi wà no. Tuweharupi uzuka ma'e a'e 'ar mehe har Tupàn pe wà. ⁵ Tuweharupi werur ma'e Tupàn pe imono pyràm hapy pyràm ukaz paw ma'e ràm a'e wà. Werur ma'e uzegar hawhu zahy pyahu mehe àràm imono pyràm wà no, amo uzegar haw Tupàn pe imono pyr rehe har wà no. Werur ma'e wemimutar rupi wà. ⁶ Teko uzyppyrog ma'ea'yr izuka pà ⁷ haw zahy mehe pitài haw 'ar mehe wà. Nuzypyrog kwaw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu iapo wi pà a'e wà rihi.

Uzypyrog Tupàn Hàpuzuhu iapo wi pà wà

⁷ Teko omono wemetarer ikurer ita ima'e har wanupe wà, ywyrà ima'e har wanupe wà no. Omono'og ma'e Xir pe har wanupe Xitom pe har wanupe imono kar pà wà: temi'u, win, uri kawer. A'e tawhu pe har umur kar ywyràkàxigyw Irimano ywy rehe arer Izaew wanupe wà. Werur yryhu rehe Irimano ywy wi te Zop tawhu yryhu izywyr har pe wà. A'e ma'e paw Xiru Pezi ywy rehe har wanuwihawete uzapo kar wanupe a'e.

⁸ Nezewe umumaw pitài kwarahy wà. Mokok haw zahy mehe Izaew uzyppyrog Tupàn Hàpuzuhu Zeruzarez pe har iapo wi pà wà kury. Zurupapew Xaraxiew ta'yr a'e, Zuzue Zozanak ta'yr a'e, waànàm xaxeto a'e wà, waànàm Erewi izuapyapyr a'e wà no, Izaew Zeruzarez pe uzewyr ma'e kwer paw a'e wà no, uzyppyrog uma'ereko katu pà a'e wà kury. Erewi izuapyapyr 20 kwarahy hereko har paw wiko a'e ma'ereko haw rehe uzekaiw ma'e romo wà. ⁹ Zuzue a'e, ta'yr a'e wà no, tywyr a'e wà no, Kazimiew Onawia izuapyr a'e no, ta'yr a'e wà no, uzemono'og pitài imono'og pyrer romo a'e wà. Wiko tàpuzuhu iapo har wanuwihaw romo wà. Erewi izuapyapyr Enanaz iànàm upytywà a'e wà no.

¹⁰ Na'e iapo har uzapo tàpuzuhu iwy pe har wà kury. Iapo mehe xaxeto umunehew kamir ipuràg eteahy ma'e wà. Upyhyk xi'àm opo pe wà no. Na'e upu'àm oho tàpuzuhu huwake wà kury. Erewi izuapyapyr Azap izuapyapyr umupu kawaw zàwenugar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw rehe uzegar pà wà. Ta'e Tawi Izaew wanuwihawete uzapo kar nezewe haw kwehe mehe a'e xe. ¹¹ Amo umuzàg Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw imume'u haw wà. Amo umume'u ikatu haw izupe wà. Amo uwazar waze'eg wanupe wà.

Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatuahy a'e
Teko Izaew wamutar katu haw nupaw pixik kwaw no,
i'i uzeupe wà.

Teko paw uhapukaz Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw imume'u pà wà. Ta'e uzypyrog hàpuzuhu ipyahu ma'e iapo pà a'e wà xe. ¹² Amo teko tua'uhez ma'e wiko a'e pe wà: amo xaxeto wà, amo Erewi izuapyapyr wà, amo teko uzeànàm ma'e wanuwihaw wà. Kwehe mehe wexak Tupàn Hàpuzuhu izypy mehe arer wà. Uzai'o tàpuzuhu iwy pe har iapo re wà kury. Amogwer uhapukaz urywete haw rehe wà. ¹³ Amo uhapukaz urywete haw rehe wà. Amo uhapukaz uzemumikahy haw rehe wà. — Màràzàwe tuwe uzai'o a'e wà, i'i amo wanehe upuranu pà wà. Ni amo nupuner kwaw wapuranu haw uwazar haw rehe wà. Ta'e uhapukazahy tetea'u wà xe. Muite har wenu wanehapukaz mehe wà. Nuzawy kwaw àmàn iànoànogaw wanupe.

4

Waàmàtry'yymar umupyty'u kar tàpuzuhu iapo mehe wà

¹ Zuta ywy rehe har waàmàtry'yymar wà, Mezàmi ywy rehe har waàmàtry'yymar wà no, ukwaw uzeapo ma'e wà.

— Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer uzapo wi putar Tupàn Izaew wazar hàpuzuhu a'e wà nehe kury, i'i uzeupe wà. ² Na'e uze'eg oho Zurupapew pe wà, teko uzeànàànàm ma'e wanuwihaw wanupe wà no. — Urepurapo wer tàpuzuhu rehe penehe we ure no. Urumuwete katu Tupàn pezàwegatete ure. Ezar-Anom Axir wanuwihawete a'e, uremuigo kar xe a'e. A'e 'ar mehe arer we uruzuka ma'ea'yr Tupàn henataromo ure, i'i mua'u wanupe wà.

³ Na'e Zurupapew a'e, Zuzue a'e no, Izaew uzeànàànàm ma'e wanuwihaw a'e wà no, uwazar waze'eg wanupe a'e wà kury. — Urepytywà zo pe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e urezar hàpuzuhu iapo mehe nehe. Nuruputar kwaw urepytywà àwàm ure. Ure zutyka'i uruzapo putar tàpuzuhu nehe. Ta'e Xiru Pezi ywy rehe har wanuwihawete uzapo kar nezewe haw urewe a'e xe, i'i wanupe wà.

⁴ Na'e teko a'e ywy rehe har uzapo ma'e tetea'u Izaew wamuzemumikahy kar pà wà kury, wamukyze kar pà wà no. Ta'e ipurumupyty'u kar wer wanehe tàpuzuhu iapo re wà xe. ⁵ Omono temetarer amo tuwihaw wanupe wà no. — Pemuaiw Izaew wama'ereko haw nehe, i'i wanupe wà. Xiru Pezi ywy rehe har wanuwihawete romo heko mehe tuweharupi uzapo agwer ikatu 'ym ma'e wà. Te Nariw wiko Pezi ywy rehe har wanuwihawete romo Xiru hekuzaromo kury.

Waàmàtyry'ymar omono kar upape tuwihawete pe wà

⁶ Kwarahy tetea'u paw ire amo awa Xerexe her ma'e wiko Pezi ywy rehe har wanuwihawete romo a'e kury. Heko mehe Izaew waàmàtyry'ymar uzapo upape a'e wà kury. Umume'u Zeruzarez pe har Zuta ywy rehe har wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e a'e pape rehe imuapyk pà wà. Omono kar upape tuwihawete pe wà kury.

⁷ Amo kwarahy paw ire amo awa uzapo amo pape wà, tuwihawete Arataxer Pezi ywy rehe har wanuwihawete pe imono kar pà wà. Na'aw a'e awa waner xe wà: Mizirà, Mixeremat, Tameew, wamyrypar wà no. Uze'eg Aram izuapyapyr waze'eg rupi imuapyk pà wà. Na'e uzapo Pezi ywy rehe har waze'eg rupi wà no. ⁸ Tuwihaw Heu a'e, Xinizaz tuwihaw ze'eg imuapykar a'e no, uzapo pape tuwihawete Arataxer pe imono kar pà a'e wà no, Zeruzarez pe har wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e imume'u pà izupe wà no. Nezewe i'i wà.

⁹ — Tuwihaw Heu a'e, ize'eg imuapykar Xinizaz a'e no, wamyrypar wà no, pureruze'egar wà no, amogwer tuwihaw pe uma'ereko ma'e paw wà no, umur kar ko pape newe a'e wà kury. Amo wiko Ereka tawhu pe har romo Mawiron ywy rehe har romo wà. Amo wiko Xuzà tawhu pe har romo Eràw ywy rehe har romo wà. ¹⁰ Kwehe mehe tuwihawete ikàg ma'e upuner ma'e Axumanipaw her ma'e a'e, upyro teko tetea'u waiwy wi a'e wà. Umuigo kar amo Xamari tawhu pe wà. Umuigo kar amo ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har rehe wà no. A'e teko paw omono kar ko pape newe wà no.

¹¹ Ne tuwihawete Arataxer ne. Ure ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har ure. Oromono kar ko pape newe ure kury.

¹² O tuwihawete. Urumume'u putar amo ma'e newe ure nehe kury. Kwehe mehe eremur kar amo Zutew xe ne wà. Uhem Zeruzarez pe wà. Uzapo wi a'e tawhu nereruzar 'ymar ikatu 'ym ma'e waiko a'e wà kury. Uzypyrog pàrirogawtàtà ma'e iapo pà wà. Nan kwehe tete umumaw putar a'e ma'ereko haw wà nehe. ¹³ Aze erekwaw ko ma'e nehe, ikatu putar nehe. Aze uzapo wi 'aw tawhu wà nehe, aze upir wi ipàrirogawtàtà ma'e iapo wi pà wà nehe, iapo har na'iporomono kar wer kwaw wemetarer ikurer

rehe newe wà nehe. Naheko wer kwaw neremiruze'eg romo wà nehe. Nezewe mehe nuhyk kwaw neremetarer newe nehe. ¹⁴ Uruiko neremiruze'eg romo ure. A'e rupi nuruputar kwaw ihyk 'ym àwàm ure nehe. A'e rupi urumume'u ko ma'e neremiapo rà m newe kury, aze ikatu newe nehe. ¹⁵ Emugeta kar neipy wapape neremiruze'eg wanupe nehe. Aze wekar wà nehe, wexak putar Zeruzarez pe har wakatu 'ym awer wà nehe. Zeruzarez pe har wiko neipy waàmàtyry'ym arer romo wà. Kwehe na'ipureruzar wer kwaw tuwihawete rehe wà. Na'ipureruzar wer kwaw ywy pehegwer rehe har wanuwihaw wanehe wà no. Amo ae kwarahy rehe uzàmàtyry'ym neipy wà. A'e rupi neipy umumaw Zeruzarez tawhu wà. ¹⁶ A'e rupi, o tuwihawete, urukwaw katu ko ma'e ure. Aze uzapo wi a'e tawhu wà nehe, aze uzapokatu ipàrirogawtàtà wà nehe, nerepuner kwaw ma'e iapo kar haw rehe teko ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har wanupe nehe, i'i izupe wà.

Tuwihawete uwazar waze'eg wanupe

¹⁷ Na'e tuwihawete Arataxer omono kar uze'eg pape rehe imuapyk pyrer a'e teko wanupe kury. — Amono kar ko hepape peme ihe: tuwihaw Heu, Xinizaz ize'eg imuapykar, penehe we har Xamari tawhu pe har wà, amo teko ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har wà. Pekatu aipo.

¹⁸ Amo umur pape penemimur kwer Pezi ywy rehe har waze'eg rupi a'e, ihewe imugeta kar pà a'e. ¹⁹ A'e rupi amugeta kar pape kwehe arer wanupe ihe. Umume'u ko ma'e ihewe wà. Kwehe mehe Zeruzarez pe har uzàmàtyry'ym tuwihawete wà. Tuweharupi Zeruzarez tynehem tuwihawete rehe uzeruze'eg 'ym ma'e pupe, tuwihawete ze'eg heruzar 'ymar pupe. ²⁰ Tuwihawete upuner ma'e wà, wiko a'e pe wà, ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr

har waneruze'eg pà wà. Teko omono wemetarer ikurer a'e tuwihawete wanupe wà. Omono uma'e ikurer wanupe wà no. ²¹ A'e rupi pemupytu'u kar teko tawhu iapo wi re pe wà nehe. Tuwihawete romo hereko mehe we ni amo nuzapo wi kwaw a'e tawhu a'e wà nehe. ²² Peruzar katu ko heze'eg pe nehe. Nezewe mehe heremetarer uhyk putar ihewe nehe. — Naheàmàtyry'ym kwaw wà nehe, i'i tuwihawete a'e teko wanupe, uze'eg pape rehe imuapyk kar pà.

²³ Amo umugeta Arataxer ipape a'e teko wanupe: Heu, Xinizaz, wanehe we har wà. Na'e oho Zeruzarez pe upaw rupi katete wà kury. Weraha upuruzuka haw uzeupi wà: utakihe puku, u'yw, ywyrapar, u'yw puku no. — Aze napepytu'u kwaw tawhu iapo wi re nehe, pezuka haw putar nehe, i'i wanupe wà.

Tàpuzuhu iapo katu haw

²⁴ A'e mehe upytu'u tàpuzuhu iapo wi re wà kury. Umumaw kwarahy tetea'u upytu'u pà wà. Te Nariw Pezi ywy rehe har wanuwihawete romo heko mehe mokoz haw kwarahy rehe nuzypyrog wi kwaw iapo pà wà.

5

¹ Mokoz Tupàn ze'eg imume'u har wiko Zuta ywy rehe wà, Zeruzarez pe wà: Azew, Zakari waner romo wà. Zakari wiko Ino ta'yr romo. Tupàn Izaew wazar umume'u uze'eg wanupe. Na'e zyppyrog a'e ze'eg imume'u pà teko a'e ywy rehe har a'e tawhu pe har wanupe wà kury. ² Zurupapew Xaraxiew ta'yr a'e, Zuzue Zozanak ta'yr a'e no, wenu waze'eg mehe wà. A'e rupi zyppyrog wi Tupàn ràpuzuhu Zeruzarez pe har iapo pà wà. A'e mokoz Tupàn ze'eg imume'u har upytywà wà no.

³ A'e 'ar mehe we ru'u, ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har wanuwihaw Tatenaz her ma'e a'e, Xetar-Mozenaz a'e no, wanehe we har a'e wà no, oho Zeruzarez pe wà kury. Upuranu a'e pe har wanehe wà. — Mo umur uze'eg peme 'àg tàpuzuhu iapo wi kar pà peme a'e. Mo uzapokatu kar ipàrirogawtàtà ma'e peme, i'i wanupe wà.

⁴ — Mo pepytywà waiko tàpuzuhu iapo wi mehe wà, i'i wanupe wanehe upuranu pà wà. ⁵ Tupàn upyro Izaew wanuwihaw wanereko a'e wà. A'e rupi Pezi ywy rehe har wanuwihaw numupyту'u kar kwaw wà. — Ximono kar pape tuwihawete Nariw pe ko ma'e imume'u pà izupe nehe. A'e re xiàro ize'eg iwazar àwàm nehe. Xo ikwaw ire zo xiapo ma'e zane wà nehe, i'i uzeupeupe wà. ⁶ Tatenaz a'e, Xetar-Mozenaz a'e no, wanehe we har a'e wà no, omono kar uze'eg tuwihawete pe a'e ma'e imume'u pà izupe wà kury. Na'aw waze'eg awer:

⁷ — Ne tuwihawete Nariw ne. Ure oromono kar ko pape newe ure. Tuwe erepureuze'eg nepuruàmàtyry'ym 'ym pà nehe. ⁸ Urukaw kar ko ma'e newe. Oroho Zuta ywy rehe ure. Uruexak Tupàn upuner wera'u ma'e hàpuzuhu iapo haw ure. Teko omono'og ita uhua'u ma'e iapo pà wà. Umu'àgatu izyta pàrirogaw romo iapo pà wà. Uma'ereko katu waiko wà. Na'arewahy uma'ereko waiko wà no.

⁹ Na'e urupuranu teko wanuwihaw wanehe ure. — Mo umur uze'eg peme 'àg tàpuzuhu iapo wi kar pà peme a'e. Mo uzapo kar ipàrirogawtàtà ma'e peme, uru'e wanupe. ¹⁰ — Mo pepytywà waiko tàpuzuhu iapo wi mehe wà, uru'e wanupe no. Nezewe mehe urupuner uma'ereko ma'e wanuwihaw waner imume'u haw rehe newe. ¹¹ Nezewe uwazar urepuranu haw wà. — Xo Tupàn ywak izar ywy izar hemiruze'eg romo uruiko ure. Kwehe mehe amo Izaew wanuwihawete upuner katu ma'e a'e, uzapo 'àg tàpuzuhu Tupàn pe a'e. Kwehe mehe umumaw a'e. Ure

uruzapo wi uruiko ko 'ar rehe ure kury, i'i urewe wà.
¹² — Ureipy umuikwahy kar Tupàn ywak rehe har a'e wà.
 A'e rupi urereityk kar Namukonozor Mawiron pe har
 wanuwihawete pe a'e. Kawnez ywy rehe har romo hekon
 a'e. Weityk tàpuzuhu. Weraha teko Mawiron ywy rehe
 wà. ¹³ Amo kwarahy pawire Xiru wiko Mawiron pe har
 wanuwihawete romo hekuzaromo a'e. Pitài haw kwarahy
 rehe uzapo kar wi tàpuzuhu Izaew wanupe. ¹⁴ Umuzewyr
 kar kawaw or iapo pyrer a'e, parat iapo pyrer a'e no.
 Namukonozor Mawiron pe har wanuwihawete upyro
 a'e kawaw tàpuzuhu pupe har Zeruzarez pe har wi a'e.
 Omono tàpuzuhu Mawiron pe har pupe. Tuwihawete Xiru
 umuzewyr kar a'e kawaw awa Xezemazar her ma'e pe.
 Umuigo kar Xezemazar Zuta ywy rehe har wanuwihawete
 romo. ¹⁵ — Eruzewyr ko kawaw tàpuzuhu Zeruzarez pe
 har pe nehe, i'i tuwihawete izupe. — Ezapo wi tàpuzuhu
 hen awer rehe nehe no, i'i izupe. ¹⁶ Na'e Xezemazar ur
 Zeruzarez pe tàpuzuhu iwy pe har iapo pà. A'e 'ar mehe
 arer we te ko 'ar rehe uzapo waiko wà. Numumaw kwaw
 wà rihi.

¹⁷ Aze ikatu newe nehe, o tuwihawete, emugeta kar
 Mawiron pe har tuwihawete wapape ikair pyrer amo
 pe nehe. Aze tuwihawete Xiru uzapo kar tàpuzuhu
 Zeruzarez pe har amo wanupe kwehe mehe azeharomoete
 a'e, erekwaw putar iapo kar awer nehe. A'e re emume'u
 neremiapo kàràm urewe nehe, i'i izupe wà.

6

Wexak tuwihawete Xiru ize'eg awer wà

¹ Na'e Mawiron ywy rehe har wanuwihawete Nariw
 umugeta kar pape kwehe arer imonokatu pyrer amo
 wanupe kury. ² Amo wexak a'e pape Ekematana tawhu

Menià ywy rehe har pe wà. Na'aw ze'eg a'e pape rehe imuapyk pyrer.

³ Xiru tuwihawete romo heko mehe pitài haw kwarahy mehe uzapo wi kar tàpuzuhu Zeruzarez tawhu pe har a'e, Zutew wanupe a'e. — Teko uzuka putar ma'ea'yr Tupàn henataromo a'e pe wà nehe. Ma'e imono pyr ukaz putar a'e pe nehe no, i'i hehe. A'e pape umume'u tàpuzuhu uhu haw no. — Heta putar 27 met iaiha haw nehe. Heta putar 27 met ipupy uhu haw nehe no, i'i hehe.

⁴ Pezapo pàrirogaw nezewe nehe: pemono ita na'iruz imuzehyrogatu haw iapo pà nehe. A'e re pemono ywyr pitài imuzehyrogatu haw iapo pà nehe. A'e re pezapo wi nezewe haw nehe no, te imumaw mehe nehe. Tuwihaw umekuzar putar pema'ereko haw paw rupi nehe.

⁵ Kwehe mehe Namukononozor Mawiron pe har wanuwihawete upyro ma'e tàpuzuhu pupe har Zeruzarez pe har wi a'e: ma'e or iapo pyrer, ma'e parat iapo pyrer. Werur a'e ma'e Mawiron pe. Peruzewyr kar a'e ma'e paw tàpuzuhu Zeruzarez pe har pe nehe. Pitàitàigatu pemono hen awer pe nehe, i'i tuwihawete Xiru teko wanupe a'e pape kwehe arer rehe uze'eg imuapyk kar pà.

Tuwihawete Nariw hemiapo kar

⁶ Imugeta re tuwihawete Nariw omono kar ko uze'eg Zuta ywy rehe har wanuwihaw wanupe kury. — Na'aw tuwihawete Nariw hemiapo kàrà m tuwihaw wanupe. Na'aw a'e tuwihaw waner xe wà: Tatenaz ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har wanuwihaw, Xetar-Mozenaz, amogwer tuwihaw ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har wà no. — Petyryk tàpuzuhu wi nehe.

⁷ Pemupytu'u kar zo iapo re pe wà nehe. Zuta ywy rehe har wanuwihaw a'e, Izaew wanuwihaw a'e wà no, tuwe uzapo wi Tupàn Hàpuzuhu heityk pyrer wà nehe, hen awer rehe wà nehe. ⁸ Amume'u peme heremiapo

kàràm ko pape rehe imuapyk kar pà ihe. Pepytywà tàpuzuhu iapo har pe wà nehe. Pemono temetarer wanupe na'arewahy nehe. Nezewe mehe nupyty'u kwaw iapo re wà nehe. Teko ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har umur wemetarer ikurer ihewe a'e wà. Pemono'og a'e temetarer ihewe. Pemono a'e temetarer ikurer tàpuzuhu iapo har wanupe nehe. Xo nezewe mehe zo nupyty'u kwaw iapo re wà nehe. ⁹ Pemono ma'e Tupàn ywate har henataromo hapy pyràm xaxeto Zeruzarez pe har wanupe tuweharupi nehe, aze wenz a'e ma'e peme nehe: tapi'aka'yr wà, àràpuhàràna awa hawitu ma'e wà, àràpuhàràna'yr awa hawitu ma'e wà. Penekyty'ym zo nehe. Pemono temi'u wanupe tuweharupi nehe no: arozhàn, xa, win, uri kawer. ¹⁰ Pezapo nezewe nehe. Nezewe mehe uzuka putar ma'ea'yr Tupàn ywate har imurywete kar pà wà nehe. Nezewe mehe uze'eg putar Tupàn pe ize'egatu henoz pà ihewe wà nehe, hera'yr wanupe wà nehe no. ¹¹ Aze amo nuweruzar kwaw ko heze'eg nehe, peaxaw hetekwer ywyrà hakwa'i katu ma'e pupe nehe. Penuhem a'e ywyrà hàpuz wi nehe. A'e re pemuzewyxok a'e ywyrà ywy rehe nehe. Peityk hàpuz imuhàmuhàz pà nehe no, ywytyra'i romo iapo pà hàpuz izuhazuhaw pyrèr pupe nehe. ¹² Tupàn wexak Zeruzarez a'e. — Tuwe teko hemuwete katu xe a'e wà nehe, i'i uzeupe. Wyzài tuwihawete nehe, wyzài teko wà nehe, aze nuweruzar kwaw ko ze'eg wà nehe, aze uzeagaw tàpuzuhu Zeruzarez pe har imumaw pà wà nehe, tuwe Tupàn umumaw a'e teko a'e wà nehe. Ihe Nariw amume'u ko ma'e iapo pyràm kwez xe ihe kury. Tuwe teko weruzar ko ze'eg paw rupi katete wà nehe, i'i wanupe.

Umumaw Tàpuzuhu iapo haw wà

¹³ Na'e tuwihaw Tatenaz a'e, Xetar-Mozenaz a'e no, wanehe we har a'e wà no, uzapo ma'e tuwihawete ze'eg

rupi katete a'e wà kury. ¹⁴ Izaew wanuwihaw uzapo wiwi tàpuzuhu wà. Hurywete Tupàn ze'eg imume'u har Azew her ma'e ize'eg rehe wà, Zakari Ino ta'yr ize'eg rehe wà no. Umumaw tàpuzuhu Tupàn Izaew wazar ze'eg rupi wà, Pezi ywy rehe har wanuwihawete waze'eg rupi wà no. Na'aw a'e tuwihawete waner xe wà: Xiru, Nariw, Arataxer ¹⁵ Zahy Anar her ma'e rehe na'iruz haw 'ar mehe Nariw tuwihawete romo heko mehe 6 haw kwarahy rehe teko umumaw tàpuzuhu iapo haw wà.

¹⁶ Na'e Izaew uzapo uzegar haw wà: xaxeto wà, Erewi izuapyapyr wà, amogwer teko Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer paw wà. — Hàpuzuhu pupe Tupàn imuwete haw zanezypyrogaw i'i a'e uzegar haw pe wà. Omonokatu tàpuzuhu Tupàn pe urywete haw rehe wà. Umuwete katu wà. ¹⁷ Uzuka ma'ea'yr tetea'u Tupàn henataromo wà: 100 tapi'ak awa wà, 200 àràpuhàràna awa hawitu ma'e wà, 400 àràpuhàràna'yr awa hawitu ma'e wà. Uzuka 12 àràpuhàrànete wemiapo kwer ikatu 'ygwer imunànw romo wà. Uzuka pitài àràpuhàrànete Izaew ta'yr wazuapyapyr wanupe pitàitài-gatu wà. ¹⁸ Umume'u wama'ereko haw 'ar xaxeto wanupe pitàitài-gatu wà, Erewi izuapyapyr wanupe pitàitài-gatu wà no. — Pema'ereko putar a'e 'ar rehe Tupàn Hàpuzuhu Zeruzarez pe har pe nehe, i'i wanupe wà. Uzapo a'e ma'e paw Moizez ze'eg pape rehe imuapyk pyrer rupi katete wà.

Mynekaw Zanera'yr Wazuka 'ym Awer her ma'e

¹⁹ Teko Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer uzapo uzegar hawhu zaneipy wazuka 'ym awer her ma'e wà, pitài haw zahy mehe 14 haw 'ar mehe wà. ²⁰ Xaxeto paw wà, Erewi izuapyapyr paw wà no, uzemukatu Tupàn henataromo wà. Ikatu henataromo a'e 'ar mehe wà. Uzuka a'e ma'ea'yr uzegar hawhu zaneipy wazuka 'ym awer her

ma'e rehe har wà, teko Zeruzarez pe uzewyr ma'e kwer paw wanekuzaromo wà, amogwer xaxeto wanekuzaromo wà no, uzekuzaromo wà no. ²¹ Izaew Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer paw u'u ma'ea'yr Tupàn henataromo izuka pyrer ho'o kwer wà. Amo ae teko wiko a'e pe wà no. A'e teko upytu'u Kànàà ywy rehe har wanemiapo iaiw ma'e iapo re wà. Weityk uzeruzar 'ym ma'e wanemiapo wà. Umuwete katu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar wà kury. A'e teko u'u ma'era'yr izuka pyrer ho'o kwer wà no. ²² Umumaw 7 'ar uzegar hawhu typy'ak imuapiruru kar 'ym pyrer her ma'e iapo pà urywete haw rehe wà. Hurywete tuwe wà. Ta'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uma'ereko Axir wanuwihawete ipy'a pupe a'e xe, Izaew wamyrypar romo imuigo kar pà a'e xe. Upytywà tãpuzuhu iapo wi mehe wà.

7

Ezàrà uhem Zeruzarez pe

¹ Amo kwarahy ipaw ire Arataxer Pezi ywy rehe har wanuwihawete romo heko mehe amo awa Ezàrà her ma'e oho Mawiron ywy wi Zeruzarez pe a'e kury. Xaxeto upuner wera'u ma'e romo Àràw izuapyr romo hekon a'e. Xerai ta'yr romo Azari hemimino romo Iwki ta'yr hemimino romo hekon a'e. ² Na'aw izyppy waner xe wà: Xaru, Zanak, Aitu, ³ Amaria, Azari, Meraiot, ⁴ Zerai, Uzi, Muki, ⁵ Amizu, Pinez, Ereazar. Ereazar wiko Àràw xaxeto upuner wera'u ma'e ta'yr romo. ⁶ Ezàrà wiko Tupàn ze'eg rehe purumu'e ma'e romo a'e. Ukwaw katu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar ize'eg Moizez pe imur pyrer. Uze'eg oho tuwihawete Arataxer pe kury. Tuwihawete omono heminozgwer paw izupe, ta'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e omono uze'egatu Ezàrà pe a'e xe. Nezewe Ezàrà oho Mawiron ywy wi Zeruzarez pe

kury. ⁷ Wata oho amo Izaew wanupi: amo xaxeto wà, amo Erewi izuapyapyr wà, amo zegar haw iapo har wà, amo zauxiapekwer tàpuzuhu pupe har wà, amo tàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e wà. A'e ma'e uzeapo Arataxer tuwihawete romo heko mehe 7 haw kwarahy rehe. ⁸⁻⁹ Uhem Mawiron ywy wi pitài haw zahy rehe pitài haw 'ar mehe wà. Tupàn upytywà wata mehe a'e wà. A'e rupi uhem Zeruzarez pe 5 haw zahy rehe pitài haw 'ar mehe wà kury. ¹⁰ Ezàrà umumaw u'ar paw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ize'eg rehe uzemu'e pà a'e, heruzar pà a'e. Umumaw u'ar paw teko Izaew wamu'e pà hemiapo putar haw rehe no.

Arataxer ze'eg pape rehe imuapyk pyrer

¹¹ Tuwihawete Arataxer omono upape xaxeto Ezàrà Tupàn ze'eg rehe purumu'e ma'e pe. Ezàrà ukwaw katu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ize'eg Izaew wanupe imono pyrer paw rupi a'e. Na'aw tuwihawete ize'eg a'e pape imuapyk pyrer xe kury:

¹² — Ihe Arataxer tuwihawete wanuwihawete ihe, ne xaxeto Ezàrà Tupàn ywate har ize'eg rehe purumu'e ma'e ne. Ko hepape amono kar newe ihe kury. Nekatu aipo. ¹³ Eraha wyzài Izaew izuapyapyr heremiruze'eg ne wà nehe, Zeruzarez pe ne wà nehe: teko wà, xaxeto wà, Erewi izuapyapyr wà. ¹⁴ Ihe tuwihawete ihe, 7 tuwihaw herehe we har a'e wà no, oromono kar Zeruzarez pe Zuta pe ure, ko ma'e iapo kar pà newe ure. Erereko Tupàn nezar ize'eg nepo pe. Eme'egatu a'e pe har wanemiapo rehe nehe. Aipo weruzar katu a'e ureze'eg waiko wà. ¹⁵ Ihe ihe, herehe we har a'e wà no, ureporomono wer ma'e 'or iapo pyrer rehe, ma'e parat iapo pyrer rehe no Tupàn Izaew wazar pe ure. Eraha a'e ma'e izupe nehe. Ta'e wiko wàpuzuhu Zeruzarez pe har pupe a'e xe. ¹⁶ Eraha amo ma'e nezeupi nehe no: parat Mawiron ywy rehe neremimono'og kwer paw, or a'e ywy rehe

neremimono'ogwer paw no, ma'e Tupàn nezar hàpuzuhu pe Izaew wanemimono kwer paw no, ma'e Tupàn nezar hàpuzuhu pe xaxeto wanemimono kwer paw no. Paw rupi katete eraha Tupàn Hàpuzuhu pe nehe.

¹⁷ Eme'eg kar ikatu ma'e a'e temetarer pupe nehe: tapi'ak awa wà, àràpuhàràw awa hawitu ma'e wà, àràpuhàràna'yr awa hawitu ma'e wà, aroزرàn, win. Emono a'e ma'e Tupàn henataromo ma'ea'yr hapy haw tàpuzuhu Zeruzarez pe har rehe ne wà nehe. ¹⁸ Heta we putar or ikurer parat ikurer nehe. Eme'eg kar wyzài ma'e neremimutar nehe, nerehe we har wanemimutar nehe, aze a'e ma'e ikatu Tupàn nezar pe nehe. ¹⁹ Amo omono ma'e Tupàn imuwete katu haw tàpuzuhu pupe àràw wà. Emono a'e ma'e paw heraha Tupàn Zeruzarez pe har pe nehe. ²⁰ Aze wyzài ma'e nuhyk kwaw tàpuzuhu pupe nehe, eme'eg kar a'e ma'e nehe. Tuwihaw umekuzar putar a'e ma'e hemetarer pupe wà nehe.

²¹ Ihe tuwihawete Arataxer ihe, amono kar ko heze'eg heremetarer rehe uzekaiw ma'e ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har wanupe kury. — Xaxeto Ezàrà Tupàn ywate har ize'eg rehe purumu'e ma'e a'e nehe, aze wenez wyzài ma'e peme a'e nehe, pemono izupe nehe. ²² Pemonokatu 'aw temetarer izupe nehe: parat 3.400 kir, aroزرàn 12.500 kir, win 2.000 zutahyky'a ipor, uri kawer 2.000 zutahyky'a ipor, xa hemimutar rupi. ²³ Aze Tupàn ywate har uzapo kar wyzài ma'e nehe, pezapokatuahy a'e ma'e nehe. Nezewe mehe apuner ihewe ikwahy pixik 'ym àwàm ikwaw paw rehe ihe nehe. Nuikwahy kwaw hezuapyapyr heraikwer pe tuwihawete romo wiko ma'e ràw wanupe nehe no. ²⁴ Penoz zo wyzài temetarer teko tàpuzuhu pupe har wanupe nehe: xaxeto wanupe, Erewi izuapyapyr wanupe, zegar haw iapo har wanupe, zauxiapekwer wanupe, tàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e

wanupe, wyzài tàpuzuhu rehe har wanupe.

²⁵ Ne Ezàrà ne, Tupàn omono ma'e kwaw katu haw newe a'e. A'e rupi exaexak ywy Ewparat kwarahy heixe haw kuty har wanuwihaw ne wà nehe, exaexak waneruze'egar ne wà nehe no. Xo Tupàn nezar ze'eg kwaw par zo exaexak ne wà nehe. Emu'e ikwaw par 'ym a'e ze'eg rehe ne wà nehe. ²⁶ Aze amo nuweruzar kwaw Tupàn nezar ize'eg wà nehe, aze nuweruzar kwaw heze'eg wà nehe, tuwihaw uzepyk putar a'e teko wanehe a'e wà nehe. Aze ru'u uzuka putar wà nehe. Aze ru'u omono putar zemunehew paw pe wà nehe. Aze ru'u upyro putar waiwy wanuwi wà nehe. Aze ru'u upyro putar wanàpuz wanuwi wà nehe, i'i tuwihawete Arataxer Ezàrà pe pape iapo pà.

Ezàrà umume'u Tupàn ikatu haw izupe

²⁷ Uze'eg Ezàrà kury. — Ximume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e zaneipy wazar ikatu haw nehe. Ta'e uma'ereko tuwihawete ipy'a pe a'e xe. A'e rupi umuwete katu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu Zeruzarez pe har nezewe a'e. ²⁸ Akwaw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e herehe we heko haw ihe. A'e rupi nakyze kwaw ihe, tuwihaw wanehe hezemyrypar pà ihe: tuwihawete pe, hehe we har tuwihaw wanupe no, tuwihaw upuner ma'e nànnàn no. Nezewe mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hezar hemurywete kar a'e. A'e rupi apuner Izaew wanuwihaw tetea'u wamuzewyr kar haw rehe herupi zaneiwyr rehe ihe.

8

Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer wà

¹ Heta tetea'u uzeànàm ma'e Mawiron ywy rehe wà. Uzewyr Ezàrà rupi Zeruzarez pe Arataxer tuwihawete romo heko mehe wà. Na'aw wanuwihaw waner xe wà:

²⁻¹⁴ Zeroxon Pinez iànàm. Taniew Itamar iànàm. Atu Xekani ta'yr Tawi iànàm. Zakari Paro iànàm. Oho 150 awa iànàm wà no. (Amo umuapyk waner pape rehe wà.) Erioenaz Zerai ta'yr Paat-Moaw iànàm. Oho 200 awa hupi wà. Xekani Zaziew ta'yr Zatu iànàm. Oho 300 awa hupi wà. Emene Zonata ta'yr Anim iànàm. Oho 50 awa hupi wà. Zezai Atari ta'yr Eràw iànàm. Oho 70 awa hupi wà. Zemani Mikaew ta'yr Xepaxi iànàm. Oho 80 awa hupi wà. Omani Zeiew ta'yr Zoaw iànàm. Oho 218 awa hupi wà. Xeromit Zozipi ta'yr Mani iànàm. Oho 160 awa hupi wà. Zakari Memaz ta'yr Memaz iànàm. Oho 28 awa hupi wà. Zoànà Àkàtà ta'yr Azigaz iànàm. Oho 110 awa hupi wà. Eriperet, Zeiew, Xemai wà, Anonikà iànàm wà. Oho 60 awa hupi wà. A'e uhem iahtkaw rehe wà. Utaz, Zamun wà, Migiwaz iànàm wà. Oho 70 awa hupi wà.

Peho Erewi izuapyapyr wapiaromo nehe, i'i Ezàrà amo wanupe

¹⁵ Ihe Ezàrà ihe, amono'og a'e teko paw yrykawhu Aawa tawhu kutyr uwyryk ma'e izywyr ihe wà. Urumumaw na'iruz 'ar a'e pe ureker pà. Na'e ame'egatu wera'u a'e teko wanehe ihe. Aexak xaxeto wainuromo waneta haw. Naheta kwaw ni pitài Erewi izuapyr wà. ¹⁶ Na'e amono'og kar 9 tuwihaw hezeupe ihe wà: Eriezer, Ariew, Xemai, Ewnàtà, Zari, Ewnàtà, Nàtà, Zakari, Mezurà. Aenz mokoz purumu'e ma'e wamuwà ihe wà no: Zoiariw, Ewnàtà. ¹⁷ — Pekar Ino Kazipia pe har wanuwihaw peho nehe, a'e wanupe. — Peze'eg nezewe izupe nehe, hehe we har tãpuzuhu pupe uma'ereko ma'e wanupe nehe no, a'e wanupe. — Pemur teko urewe pe wà nehe, Tupàn pe tãpuzuhu pupe uma'ereko ma'e ràm romo pe wà nehe, peze wanupe nehe, a'e wanupe. ¹⁸ Tupàn umur uze'egatu urerehe a'e 'ar rehe a'e. A'e rupi umur kar amo awa ma'e iapo haw ikwaw katu har urewe. Xeremi her romo

a'e. Wiko Erewi izuapyr romo Mari iànàm romo. Ur amo ta'yr hupi wà. Ur amo tywyr hupi wà no. Heta 18 wà. ¹⁹ Umur kar Azamia, Zezai Merari iànàm wà no. Umur kar wana'yr wà, wanywyr wà no. Heta 20 wà. ²⁰ Ur 220 tàpuzuhu pupe uma'ereko ma'e wà no. Kwehe mehe Tawi a'e, tuwihaw hehe we har a'e wà no, wexaexak amo awa Erewi izuapyapyr wapytywà àràm romo wà. A'e 220 uma'ereko ma'e wiko a'e awa kwehe arer wazuapyapyr romo wà. Umuapyk waner paw pape rehe wà.

Teko upytu'u umai'u re Tupàn pe uze'eg pà wà

²¹ Na'e, a'e pe Aawa yrykaw izywyr amumaw kar pitài 'ar wanupe wamai'u re wamupytu'u kar pà ihe. — Zazemumew Tupàn Zanezar henataromo zane paw rupi nehe. Zaze'eg nezewe izupe nehe, a'e wanupe. — Ezekaiw katu urerehe ureata mehe nehe. Urepyro ikatu 'ymaw wi nehe. Epyro urera'yr ne wà nehe. Epyro urema'e paw ne wà nehe no, za'e izupe nehe, a'e wanupe. Uruze'eg nezewe Tupàn pe. ²² Aze'eg tuwihawete pe nezewe a'e 'ym mehe ihe. — Urezar upyro hehe uzeruzar ma'e paw rupi a'e wà, a'e izupe. — Aze amo weityk Tupàn wà nehe, wikwahy putar a'e teko wanupe upuner haw pupe wanehe uzepyk pà a'e nehe, a'e izupe. Hepurenöz wer zepe zauxiapekwer kawaru ku'az har wanehe tuwihawete pe ihe. Hemaranugar izuwi ihe. — Urepyro putar ureàmàtyry'ymar wanuwi a'e wà nehe, he'e wer izupe. ²³ A'e rupi urupytu'u uremai'u re Tupàn henataromo kury. Uruze'eg izupe. — Urepyro pe ikatu 'ymaw wi nehe, ureàmàtyry'ymar wanuwi nehe, uru'e izupe. Wenu ureze'eg awer a'e.

Omono ma'e Tupàn pe wà

²⁴ Aexaexak amo xaxeto wanuwihaw ihe wà: Xeremi, Azawi, amo 10 wà no. ²⁵ A'e 'ym mehe tuwihawete a'e,

hehe we har tuwihaw a'e wà no, izupe uma'ereko ma'e a'e wà no, teko Izaew izuapyapyr a'e wà no, umur ma'e tetea'u urewe tàpuzuhu pupe àràm romo a'e wà. Na'e aexak a'e ma'e ipuhuz haw ihe kury: parat, 'or, tuwihawete hemimur kwer, hehe we har tuwihaw wanemimur kwer, izupe uma'ereko ma'e wanemimur kwer, Izaew wanemimur kwer. Amono a'e ma'e paw xaxeto wanupe ihe. ²⁶⁻²⁷ Na'aw ma'e heremimono kwer her xe wapuhuz haw wanehe we kury: parat 22.000 kir; 100 ma'e parat iapo pyrer: 70 kir; or: 3.500 kir; 20 kanekpuku or iapo pyrer: 8,5 kir; mokoz ma'e morog ikatu ma'e iapo pyrer. Ikatuahy or ài.

²⁸ Na'e aze'eg wanupe. — Apomonokatu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e peipy wazar pe uma'ereko ma'e romo ihe. 'Aw ma'e parat iapo pyrer or iapo pyrer paw amonokatu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe no. Teko umur a'e ma'e izupe wà, ta'e ipurumur wer tuwe hehe a'e wà xe. ²⁹ Pezekaiw katu a'e ma'e nànàn tàpuzuhu pe heraha pà nehe. A'e pe, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuzuhu pupe, ipupyaikaw pyrer pupe, pexak putar ipuhuz haw nehe. A'e re pemono a'e ma'e paw xaxeto wanuwihaw wanupe nehe, Erewi izuapyapyr wanupe nehe no, Izaew wanuwihaw Zeruzarez pe har wanupe nehe no, a'e wanupe.

³⁰ Na'e xaxeto a'e wà, Erewi izuapyapyr a'e wà no, upyhyk a'e ma'e paw a'e wà kury: parat, 'or, amogwer ma'e wà. — Xiraha Tupàn Hàpuzuhu Zeruzarez pe har pe zane nehe, i'i uzeupe wà.

Teko uzewyr Zeruzarez pe wà

³¹ Pitài haw zahy rehe 12 haw 'ar mehe uruhem Aawa yrykaw wi Zeruzarez pe ureho pà ure kury. Tupàn urezar wiko ureinuinuro mo ureata mehe a'e. Urepyro ureàmàtyry'y mar wanuwi, imunar ma'e wanuwi no. Ni

amo nuzeagaw kwaw ureàmàtyry'yim pà wà. ³² Zeruzarez pe urehem mehe urumumaw na'iruz 'ar urepytu'u pà. ³³ Na'e 4 haw 'ar mehe oroho tàpuzuhu pe. Uruexak ma'e ipuhuz haw: parat, 'or, ma'e. Na'e oromono a'e ma'e xaxeto Meremot Uri ta'yr pe kury. Amo awa wiko hehe we wà: Ereazar Pinez ta'yr, mokoz Erewi izuapyr wà no: Zozamaz Zezua ta'yr, Noani Minuz ta'yr. ³⁴ Upapar a'e ma'e ipuhuz haw hexak pà wà: parat, or, ma'e. Umuapyk heta haw pape rehe wà.

³⁵ A'e re teko Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer paw umur ma'ea'yr xaxeto wanupe wà. — Pezuka hapy pà Tupàn Izaew wazar henataromo nehe, i'i wanupe wà. 12 tapi'ak awa Izaew wanemiapo kwer hekuzaromo har wà, 96 àràpuhàràna hawitu ma'e awa wà, 77 àràpuhàràna'yr hawitu ma'e awa wà, 12 àràpuhàrànete awa teko wamukatu haw romo wà. Wapy a'e ma'ea'yr paw rupi wà, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo wà. Ukaz paw wà.

³⁶ A'e re omono tuwihawete ize'eg pape rehe imuapyk pyrer wà kury, hemiruze'eg tuwihaw wanupe wà kury, ywy Ewparat kwarahy heixe haw kutyr har wanuwihaw wanupe wà no. A'e tuwihaw upytywà teko wà. Upytywà Tupàn imuwete katu haw tàpuzuhu pupe har iapo mehe wà.

9

Ezàrà uze'eg Tupàn pe

¹ A'e ma'e paw iapo re amo Izaew wanuwihaw ur ihewe uze'eg pà wà kury. Nezewe i'i ihewe wà. — Teko a'e wà, xaxeto a'e wà no, Erewi izuapyapyr a'e wà no, nutyryk kwaw uzeruzar 'ym ma'e wanuwi a'e wà, ni wanemiapo purumuhuhuk kar ma'e wi a'e wà. Na'aw a'e teko ikatu 'ym ma'e iapo har waner xe wà: Kànàà izuapyapyr wà, Ete

izuapyapyr wà, Perize izuapyapyr wà, Zepu izuapyapyr wà, Amon izuapyapyr wà, Moaw izuapyapyr wà, Ezit ywy rehe har wà, Amohe ywy rehe har wà. Amo Izaew wiko a'e teko wazàwe wà. ² Awa Izaew ywy rehe har wereko kuzà amo ae ywy rehe har wemireko romo wà. Nezewe mehe teko Tupàn hemixamixak kwer wiko amo ae teko wainuinuromo wà. Teko wanuwihaw ràgypy uzapo a'e ikatu 'ym ma'e wà. ³ A'e ma'e henu mehe amu'i hekamirpuku hezemumikahy haw hexak kar pà ihe kury. Apo'o he'aw. Apo'o heamutaw no. Na'e apyk ihe, ta'e wanemiapo kwer iro ihewe xe. ⁴ Apyk nezewe a'e pe ihe. Te uhem ma'ea'yr hapy haw karuk mehe har 'or kury. Na'e teko uzypyrog heywyr uzemono'og pà wà. Ukyze wà. Ukwaw Tupàn Izaew wazar ize'eg awer wà. Wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e Mawiron ywy wi wanemirur kwer na'ikatu pixik kwaw izupe.

⁵ Na'e uhem ma'ea'yr hapy haw 'or karuk mehe har kury. Ahem hezemumikahy haw wi hepenàràg rehe heapyk pà Tupàn pe heze'eg pà kury. Amunehew wiwi hekamir imu'i pyrer. Na'e aupir hepo Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hezar ikutyr ihe kury. ⁶— O Tupàn, hemaranugar tuwe ihe. A'e rupi naupir kwaw heàkàg nerenataromo ihe. Ureremiapo kwer ikatu 'ygwer iaiha wera'u ureàkàg wi. Uhem ywak rehe. ⁷ Ureipy waneko mehe arer we te ko 'ar rehe ure neremiruze'eg ure, uruzapo ikatu 'ym ma'e tetea'u ure. Ureremiapo kwer ikatu 'ym ma'e iro newe. A'e rupi uremono pe tuwihawete amo ae ywy rehe har wanupe ne. Eremono ureruwihawete urexaxeto wanehe we wanupe ne wà no. Uzuka ureipy wà. Imunar urema'e rehe wà. Urereraha wemipyhyk kwer romo wà. Te ko 'ar rehe urerereko ikàg 'ym ma'e ài wà. ⁸ Ko 'ar rehe, o Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e urezar, eremumaw amo 'ar iko nekatuahy pà urewe. Eremuhem

kar amogwemogwer ureinuinuromo har a'e tuwihaw wi ne wà. Uremuigo kar pe xe ko ywy imonokatu pyrer rehe. Ni amo na'ureàmàtyry'ym kwaw xe wà. Uremuhem kar pe urepyhyk kar awer wi. Uremuigo kar wi pe no.⁹ Uruiko amo pe uma'ereko e ma'e romo. Nezewe rehe we na'uremupyta kar kwaw pe ipyhyk pyrer romo ne. Urepuhareko kar pe Pezi ywy rehe har wanuwihawete wanupe. A'e rupi uzapo wi kar neràpuzuhu heityk pyrer urewe wà. Uremuigo kar xe Zuta ywy rehe Zeruzarez tawhu pe zeàmàtyry'ym 'ymaw pe.

¹⁰ Ma'e uru'e putar newe a'e ma'e paw izeapo re kury. Uruzuhaw neze'eg pitàitàigatu ure. ¹¹ Eremur a'e ze'eg neremiruze'eg wanupe. Neze'eg imume'u har romo wanekon wà. — Peixe putar amo ywy rehe nehe. Peiko putar a'e ywy izar romo nehe, i'i urewe wà. — A'e ywy na'ikatu kwaw, ta'e teko hehe wiko ma'e umynehem a'e ywy wemiapo kwer ikatu 'ym ma'e pupe upaw rupi wà xe, i'i urewe wà. ¹² — Pereko zo a'e teko penemireko romo pemen romo nehe. Aze pepuru'u wer ko ywy rehe hezuz ma'e ràm rehe nehe, aze peporomono wer ko ywy rehe pezuapyapyr wanupe nehe, pepytywà zo teko ko ywy rehe har zeàmàtyry'ym 'ymaw rehe waneko mehe pe wà nehe. Pepytywà zo ma'e tetea'u imono'og mehe pe wà nehe. ¹³ Erezepyk urerehe ureremiapo kwer ikatu 'ym ma'e hekuzaromo ne, iaiw ma'e tetea'u imuzeapo kar pà urewe ne. Uhua'u ureremiapo kwer ikatu 'ym ma'e. Nezewe rehe we urukwaw ko ma'e ure. Urerehe nezepyk awer ipixika'i wera'i urekatu 'ymaw wi. Na'urezuka kwaw pe ne. Uremuigo kar wiwi pe ne. ¹⁴ Màràzàwe tuwe uruzuhaw wi neremiapo kar. Màràzàwe tuwe urereko 'aw teko a'e purumuhuhuk kar ma'e iapo har ure wà. Aze mo uruzapo nezewe haw, erekwahy mo urewe. Uremumaw pe. Ni pitài nuhem iwer mo nezepykaw wi wà. ¹⁵ O

Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar, ereiko ikatu 'ym ma'e wanehe uzepyk ma'e romo ne. Nezewe rehe we uremuhem kar pe umàno 'ym ma'e romo ne. Uruiko xe kutàri. Urumume'u ureremiapo kwer ikatu 'ym ma'e uruiko newe ure kury. Nurupuner kwaw nerenataromo urepu'àmaw rehe, a'e Tupàn pe.

10

Umuhem kar wemireko amo ywy rehe arer wà

¹ Ezàrà wapyk upenàràg rehe tàpuzuhu henataromo Tupàn pe uze'eg pà, teko wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e imume'u pà izupe. Teko tetea'u Izaew uzemono'og izywyr wà: awa wà, kuzà wà no, kwarearer wà, kuzàtàigwer wà no. Uzai'o azeharomoete a'e wà no. ² Na'e Xekani Zeiew ta'yr Eràw iànàm uze'eg Ezàrà pe kury. — Uruzapo ikatu 'ym ma'e Tupàn urezar henataromo ure. Urereko kuzà amo ae ywy rehe har uzeruzar 'ym ma'e ureremireko romo ure wà. Nezewe rehe we heta we ikatu ma'e hàro haw Izaew wanupe. ³ Urumume'uahy ureremiapo ràm Tupàn Zanezar pe ure kury. Oromono kar putar a'e kuzà xe wi ure wà nehe. Oromono kar putar wamemyr xe wi ure wà nehe no. Ne nehe, amogwer Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wi ukyze ma'e a'e wà nehe no, heruzar har a'e wà nehe no, pezapo kar ma'e urewe nehe. Na'e uruzapo putar a'e ma'e nehe. Uruzapo putar Tupàn hemiapo kar nehe. ⁴ Epu'àm nehe ty, ta'e ne ereiko a'e ma'e iapo àrà m romo ne xe. Urupytywà putar ure nehe. A'e rupi ezemupytu'u kar nekyze re nehe ty. Ezapo ikatu ma'e nehe ty, i'i Xekani izupe.

⁵ Na'e Ezàrà upu'àm kury, a'e pe har wanupe uze'eg pà kury: xaxeto wanuwihaw wanupe, Erewi izuapyapyr wanupe, amogwer teko wanupe. — Uruzapo putar ma'e Xekani ize'eg rupi katete ure nehe, peze tuwe nehe, i'i

Ezàrà wanupe. Umume'uahy a'e wemiapo rà m wà. ⁶ Ezàrà uhem tàpuzuhu wi ipupyaikaw pyrer Zoànà Eriazim ta'yr iker haw pe wixe pà kury. Uker a'e pe pyhaw. Numai'u kwaw. Nui'u kwaw. Ta'e uzemumikahy Mawiron wi uzewyr ma'e kwer wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e rehe a'e xe.

⁷ Na'e tuwihaw umume'u kar ko ze'eg Zeruzarez pe har nà nà n Zuta ywy rehe har nà nà n wà kury. — Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer paw wà, pezemono'og peho Zeruzarez pe nehe, i'i wanupe wà. ⁸ Nezewe i'i tuwihaw peme wà: Na'iruz 'ar ipaw ire nehe, aze amo nuhem kwaw Zeruzarez pe a'e wà nehe, urupyro putar waiwy wanuwi ure nehe. Urupyro putar wanà puz wanuwi ure nehe no. A'e teko nuiko kwaw Izaew izuapyr romo a'e 'ar henataromo a'e wà nehe. ⁹ Na'e na'iruz haw 'ar mehe 20 haw 'ar mehe no ⁹ haw zahy rehe paw rupi awa Zuta ywy rehe har paw wà, Mezàmi ywy rehe har paw wà no, uhem Zeruzarez pe wà. Uzemono'og oho tàpuzuhu henataromo katu pe wà. Àmàn ukyrete iko. Ukyze wewer wà no, ta'e ukwaw uhua'u ma'e izeapo àwàm a'e pe a'e wà xe. A'e rupi uryryryryz wà. ¹⁰ Na'e xaxeto Ezàrà upu'àm wanupe uze'eg pà kury. — Pepytu'u tuwe peiko Tupàn heruzar ire. Pemueta tetea'u Izaew wanemiapo kwer ikatu 'ym ma'e. Ta'e pereko kuzà amo ae ywy rehe har penemireko romo pe wà xe. ¹¹ Pemume'u penemiapo kwer ikatu 'ym ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e peipy wazar pe nehe kury. Pezapo hemimutar nehe. Petyryk amo ae ywy rehe arer zaneiwiy rehe wiko ma'e wanuwi nehe. Pemono kar penemireko amo ywy rehe arer pewi pe wà nehe, i'i Ezàrà a'e pe har wanupe.

¹² Na'e teko paw uwazar ize'eg izupe wahyhawa'u rupi wà kury. — Azeharomoete. Uruzapo putar neremiapo kar paw rupi nehe. ¹³ Urereta tetea'u ure. Àmàn ukyrete

iko no. Nurupuner kwaw urepyta wi haw rehe xe katu pe. Nurupuner kwaw neremiapo kar iapo haw rehe pitài 'ar mehe ni mokoz 'ar mehe. Ta'e a'e ikatu 'ym ma'e iapo arer heta tetea'u a'e wà xe. ¹⁴ Tuwe ureruwihaw upyta Zeruzarez pe wà nehe. Uzekaiw putar a'e ma'e rehe wà nehe. Nezewe mehe awa tawhu urereko haw pe har kuzà amo ywy rehe har hereko har ur putar 'ar imume'u pyr mehe pitàitàigatu wà nehe. Ur putar tuwihaw weko haw tawhu pe har wanupi wà nehe. Nezewe mehe Tupàn ikwahy haw urewe har ureawy putar nehe, i'i izupe wà.

¹⁵ Ni amo nuweityk kwaw waze'eg wà. Xo Zonata Azaew ta'yr a'e, Zazex Xikipa ta'yr a'e no. Teko waze'eg awer na'ikatu kwaw wanupe. Amo mokoz awa wiko wanehe we wà no: Mezurà, Xametaz Erewi izuapyr.

¹⁶ Waze'eg ikatu Mawiron ywy wi uzewyr ma'e kwer wanupe. — Uruzapo putar nezewe haw nehe, i'i wà. Na'e xaxeto Ezàrà wexaexak amo uzeànàànàm ma'e wanuwihaw wà. Umuapyk waner pape rehe wà. A'e tuwihaw uzypyrog kuzà amo ywy rehe har Izaew pe har wane-mireko wanekar pà wà, 10 haw zahy rehe pitài haw 'ar mehe wà. ¹⁷ Umumaw na'iruz zahy awa kuzà amo ywy rehe har wamen wanupe uze'eg pà wà.

Hemireko amo ywy rehe arer wanereko har waner wà

¹⁸ Na'aw awa kuzà amo ywy rehe har wanereko arer waner xe wà:

Xaxeto wà: (amume'u waànàm waner wà no:)

Zozanak ta'yr Zuzue izuapyr wà, Zuzue tywyr izuapyr wà no: Mazez, Eriezer, Zariw, Zenari. ¹⁹ Oromono kar putar ureremireko urezewi ure wà nehe, i'i wà. Uzuka àràpuhàràn awa hawitu ma'e wemiapo kwer hekuzaromo pitàitàigatu wà no.

²⁰ Imer izuapyr wà: Anani, Zemani.

²¹ Ari izuapyr wà: Mazez, Eri, Xemai, Zeiew, Uzi.

²² Pazur izuapyr wà: Erioenaz, Mazez, Izimaew, Nentanew, Zozamaz, Erazza.

²³ Erewi izuapyr wà: Zozamaz, Ximez, Kerai (Kerit inugwer her ma'e), Petai, Zuta, Eriezer.

²⁴ Uzegar ma'e wà: Eriaziw.

Zauxiapekwer tàpuzuhu pe har wà:
Xarum, Terez, Uri.

²⁵ Paroz izuapyr wà: Hami, Zezi, Mawki, Miami, Erezar, Mawki, Menai.

²⁶ Eràw izuapyr wà: Matani, Zakari, Zeiew, Amini, Zerimot, Eri.

²⁷ Zatu izuapyr wà: Erioenaz, Eriaziw, Matani, Zerimot, Zamaz, Aziza.

²⁸ Memaz izuapyr wà: Zeoànà, Ani, Zamaz, Axiraz.

²⁹ Mani izuapyr wà: Mezurà, Maruk, Anai, Zazume, Xeaw, Zerimot

³⁰ Paat-Moaw izuapyr wà: Azina, Keraw, Menai, Mazez, Matani, Mezarew, Minuz, Manaxe.

³¹⁻³² Arim izuapyr wà: Eriezer, Zuzi, Mawki, Xemai, Ximeàw, Mezàmi, Maruke, Xemari.

³³ Azu izuapyr wà: Matenaz, Matat, Zamaz, Ereperet, Zeremaz, Manaxe, Ximez.

³⁴⁻³⁷ Mani izuapyr wà: Manaz, Ànàràw, Uew, Menai, Menia, Keruwi, Pàni, Meremot, Eriaziw, Matani, Matenaz, Zazaw.

³⁸⁻⁴² Minuz izuapyr wà: Ximez, Xeremi, Nàtà, Anai, Makenemaz, Xazaz, Xaraz, Azarew, Xeremi, Xemari, Xaru, Amaria, Zuze.

⁴³ Nemo izuapyr wà: Zeiew, Maxixi, Zamaz, Zemina, Zanaz, Zoew, Menai.

⁴⁴ A'e awa paw wereko kuzà amo ywy rehe har wemireko romo wà. Utyryk wanuwi wà, wamono kar pà

EZÀRÀ 10:44

31

EZÀRÀ 10:44

weko haw wi wà. Omono kar wamemyr a'e wi wà no.
Upaw.

Tupàn ze'eg

Bible without Deuterocanon in Guajajara (BR:gub:Guajajara)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guajajara

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Guajajara [gub], Brazil

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9788531109713

The Bible without Deuterocanon

in Guajajara

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-03-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

0aad8539-54cc-5543-91cd-25f61502645a